

Bijlage 2: herbeoordelingen landen eerste tranche

Inleiding

Bij brief van 3 november 2015 is aangegeven dat de volgende landen worden aangemerkt als veilig land van herkomst:

- Landen in de Westelijke Balkan (Albanië, Bosnië-Herzegovina, Kosovo, Montenegro, Noord-Macedonië¹ en Servië),
- Lidstaten van de EER (EU-lidstaten plus Liechtenstein, Noorwegen en IJsland), en
- Andorra, Monaco, San Marino, Vaticaanstad, Zwitserland, Australië, Canada, Japan, Nieuw-Zeeland en de Verenigde Staten.

In onderstaand overzicht wordt van deze landen, met uitzondering van Servië, een tweede herbeoordeling gegeven met betrekking tot de vraag of ze nog steeds kunnen worden aangemerkt als veilige landen van herkomst. De herbeoordeling van Servië is neergelegd in bijlage 2.

¹ Toen nog aangeduid als 'Macedonië'

Landen in de Westelijke Balkan

Albanië

Freedom House²³ en het US State Departement⁴ beschrijven geen aanmerkelijke wijzigingen op het gebied van *democratisch bestuur* en de *bescherming van het recht op vrijheid en veiligheid van de persoon*. De ratings van Freedom House zijn in 'Freedom in the world 2018' dezelfde als in de drie voorgaande jaren.

Het US State Department en Freedom House beschrijven geen aanmerkelijke wijzigingen op de gebieden van *vrijheid van meningsuiting*, *vrijheid van vereniging* en *toegang tot onafhankelijk onderzoek*.

Op het gebied van *bescherming tegen discriminatie en vervolging door derden* schrijft de Europese Commissie in het *Commission working staff⁵ document on Albania* dat er vooruitgang wordt geboekt op het gebied van basisonderwijs, medische zorg en arbeid van Roma en Balkan-Egyptenaren, mede dankzij het lopende nationale actieplan voor de integratie voor deze groepen. Uit het rapport komt desalniettemin naar voren dat de integratie nog niet is voltooid. De Europese Commissie beschrijft eveneens dat er nog onvoldoende middelen zijn voor het 2016- 2020 nationale actieplan voor LHBTI's en dat het nog ontbreekt aan zichtbare resultaten. Onder andere politieambtenaren en officieren van justitie hebben training gekregen om discriminatie te voorkomen. De maatschappelijke acceptatie blijft echter laag en er was in 2019 sprake van haatzaaien en discriminerende uitlatingen via de sociale media, waaraan ook parlementsleden deelnamen. De zesde editie van de Tirana Gay Pride vond plaats zonder incidenten.

Met betrekking tot de *vrijheid van godsdienst en vereniging* merk ik op dat het Annual report of the U.S. Commission on international religious freedom van 2017⁶ Albanië niet noemt als land waar op dit gebied redenen zijn tot zorg.

Met betrekking tot *toegang tot een onafhankelijke rechterlijke macht en toegang tot rechtsmiddelen* beschrijft het US State Department geen aanmerkelijke wijziging.

Conclusie

De situatie in Albanië is sinds de vorige beoordeling niet in aanmerkelijke zin gewijzigd. Er is geen sprake van een aanmerkelijke achteruitgang op één van de criteria *democratisch bestuur*, *bescherming van het recht op vrijheid en veiligheid van de persoon* en *vrijheid van meningsuiting*. Evenmin is sprake van achteruitgang op de meerderheid van de criteria. Een uitgebreidere beoordeling is derhalve niet aangewezen. De aanwijzing van Albanië als veilig land van herkomst wordt voortgezet.

Bosnië en Herzegovina

Freedom House⁷⁸ en het US State Departement⁹ beschrijven geen aanmerkelijke wijzigingen op het gebied van *democratisch bestuur*. De rating van Freedom House op de dimensie 'political rights' is in 'Freedom in the world' 2019 en 2018 dezelfde als in de twee voorgaande jaren. In 2019 is de totale score voor Bosnië en Herzegovina wel iets achteruit gegaan, van 55 naar 53.

² <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2018/albania>

³ <https://freedomhouse.org/report/countries-world-freedom-2019>

⁴ <https://www.state.gov/reports/2018-country-reports-on-human-rights-practices/albania/>

⁵

<https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/20190529-albania-report.pdf>

⁶ <https://www.state.gov/reports/2017-report-on-international-religious-freedom/albania/>

⁷ <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2018/bosnia-and-herzegovina>

⁸ <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2019/bosnia-and-herzegovina>

⁹ <https://www.state.gov/reports/2018-country-reports-on-human-rights-practices/bosnia-and-herzegovina/>

Voor wat betreft de *bescherming van het recht op vrijheid en veiligheid van de persoon* geeft Freedom House Bosnië en Herzegovina in haar rapportage 'Freedom in the world' in 2019 een rating van 4 uit 7. Over 2017 en 2018 gaf Freedom House Bosnië en Herzegovina eveneens een rating van 4 uit 7 op deze dimensie, over 2016 was dit een rating van 3 uit 7. De beoordeling heeft zich, na de achteruitgang in 2017, dus niet hersteld.

Het US State Department schrijft dat de vervolging van geweld en andere misdrijven begaan tegenover LHBTI's vertraagd en vaak niet adequaat was. Lokale ngo's meldden toenemend geweld door burgers tegen LHBTI's in 2017.

De omstandigheden van gedetineerden zijn sinds de vorige beoordeling niet aanmerkelijk gewijzigd. In 2016 meldde het Europees comité ter voorkoming van foltering van de Raad van Europa (CPT) dat er sprake was van een aanzienlijk aantal beschuldigingen van wijdverspreide ernstige mishandelingen van gedetineerden door de politie in onder andere Sarajevo en Bijeljina, alsmede in de gevangenis van Mostar. Het US State Department meldt in het rapport over 2018 dat de ministeries van Binnenlandse Zaken van zowel de Federatie als van de Republika Srpska hebben aangegeven dat zij het klachtensysteem hebben verbeterd. Aanklagers zijn verplicht om instructies tegen misbruik, foltering en onmenselijke behandeling op te volgen.

Over de *vrijheid van meningsuiting* schrijft het US State Department dat intimidatie en bedreiging van journalisten gedurende 2018 is toegenomen bij het naderen van de verkiezingen in oktober. Er waren ook gevallen van geweld tegen journalisten.

Met betrekking tot de *vrijheid van godsdienst en vereniging* merk ik op dat het Annual report of the U.S. commission on international religious freedom van 2017¹⁰ Bosnië en Herzegovina niet noemt als land waar op dit gebied redenen zijn tot zorg.

Het US State Department beschrijft geen aanmerkelijke wijzigingen op het gebied van *bescherming tegen discriminatie en vervolging door derden*. Roma blijven de meest kwetsbare en achtergestelde bevolkingsgroep. Een aanzienlijk deel is dakloos of heeft geen water of elektriciteit in huis. Er is sprake van frequente discriminatie door de autoriteiten. De Europese Commissie schrijft in het *Commission working staff document - Bosnia and Herzegovina* van 17 april 2018¹¹ dat het herziene actieplan 2017-2020 voor de integratie van Roma eind 2017 werd aangenomen, maar nog onvoldoende is gefinancierd. Uit het rapport van 29 mei 2019 komt naar voren dat discriminatie en werkloosheid onder Roma nog steeds veel voorkomen.¹² ILGA¹³ schrijft dat er in 2018 nauwelijks vooruitgang is geboekt voor wat betreft de rechten van LHBTI's. De minister voor mensenrechten en vluchtelingen heeft een "Action Plan for Equality of LGBTI People in BiH (2018-2020)" opgesteld. Dit plan werd verwelkomd door de regering van de Federatie, maar kan alleen op landelijk niveau worden doorgevoerd als ook de Republika Srpska ermee instemt.

Het US State Department beschrijft geen aanmerkelijke wijzigingen op het gebied van *toegang tot een onafhankelijke rechterlijke macht, toegang tot rechtsmiddelen en toegang tot onafhankelijk onderzoek*.

Conclusie

Sinds de vorige beoordeling is in Bosnië en Herzegovina geen sprake van een aanmerkelijke achteruitgang op het criterium *democratisch bestuur*.

Ten aanzien van het criterium *bescherming van het recht op vrijheid en veiligheid* is de rating van Freedom House in 2018 één punt achteruit gegaan. De bevindingen van het CPT met betrekking tot mishandelingen van gedetineerden en gevangenen geven nog steeds aanleiding tot zorg, maar de

¹⁰ <https://www.state.gov/reports/2017-report-on-international-religious-freedom/bosnia-and-herzegovina/>

¹¹ https://www.eerstekamer.nl/eu/europeesvoorstel/swd_2018_155_bosnia_and/document/f=vkokks8l0ufa.pdf

¹² <https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/20190529-bosnia-and-herzegovina-analytical-report.pdf>

¹³ https://www.ilga-europe.org/sites/default/files/bosnia_and_herzegovina.pdf

overheid heeft hierop actie ondernomen. Alles afwegende trekt de regering de conclusie dat uit de verschillende berichten niet blijkt van een aanmerkelijke achteruitgang op dit punt. Dit criterium vraagt bij toekomstige beoordelingen wel bijzondere aandacht.

De incidenten op het gebied van *vrijheid van meningsuiting* zijn zorgelijk, maar vooralsnog beperkt van aard en worden daarom niet aangemerkt als een aanmerkelijke achteruitgang.

Er is geen sprake van achteruitgang op de meerderheid van de criteria.

Een uitgebreidere beoordeling is niet aangewezen. De aanwijzing van Bosnië en Herzegovina als veilig land van herkomst wordt voortgezet.

Kosovo

Freedom House¹⁴ en het US State Departement¹⁶ beschrijven geen aanmerkelijke wijzigingen op het gebied van *democratisch bestuur*. De rating van Freedom House op de dimensie 'political rights' is in 'Freedom in the world 2019' een 3 uit 7. In 2017 en 2018 gaf Freedom House op deze dimensie dezelfde score. De totaalscore van Kosovo is in 2019 twee punten omhoog gegaan: van 52 naar 54 op 100.

Wat betreft de *bescherming van het recht op vrijheid en veiligheid van de persoon* geeft Freedom House Kosovo in haar rapportage 'Freedom in the world 2019' een rating van 4 uit 7 op de dimensie 'civil liberties'. In de twee voorafgaande jaren gaf Freedom House Kosovo dezelfde rating op deze dimensie.

Het US State Department schrijft verder dat de politie in zeven gemeentes invallen deed bij het Servische Rode kruis, naar eigen zeggen om een illegale volkstelling tegen te gaan. Enkele medewerkers werden gearresteerd. Aanklagers en politie konden geen specifieke bepaling uit het Kosovaarse wetboek van strafrecht noemen die het Servische Rode Kruis had overtreden.

Op het gebied van *vrijheid van meningsuiting* schrijft het US State Department dat het ministerie van Justitie een wetsvoorstel heeft ingediend om belediging en belasting van onder andere de president strafbaar te stellen. Na kritiek vanuit de maatschappij, de media en de internationale gemeenschap werd dit voorstel weer ingetrokken.

Met betrekking tot de *vrijheid van godsdienst en vereniging* merk ik op dat het Annual report of the U.S. commission on international religious freedom van 2016¹⁷ en 2017¹⁸ Kosovo niet noemt als land waar op dit gebied redenen zijn tot zorg.

Wat betreft *vrijheid van vereniging* merk ik op dat het US State Department geen aanmerkelijke wijzigingen beschrijft op dit gebied.

Op het gebied van *bescherming tegen discriminatie en vervolging door derden* beschrijft het US State Department geen aanmerkelijke wijzigingen. De Europese Commissie zegt in het 'Commission working staff document on Kosovo' van 17 april 2018¹⁹ dat de situatie van Roma en Ashkali moeilijk blijft. De strategie en het actieplan 2017-2021 voor de integratie van deze bevolkingsgroepen werden pas in april 2017 aanvaard, zestien maanden nadat de vorige strategie was verlopen. Vlak voor de aanvaarding van het plan werd besloten het niet toe te passen op Balkan-Egyptenaren. In het rapport van 29 mei 2019 meldt de Commissie dat de implementatie van het actieplan achterblijft en dat er meer moet worden gedaan om de rechten van deze

¹⁴ <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2018/kosovo>

¹⁵ <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2019/kosovo>

¹⁶ <https://www.state.gov/reports/2018-country-reports-on-human-rights-practices/kosovo/>

¹⁷ <https://www.state.gov/reports/2016-report-on-international-religious-freedom/kosovo/>

¹⁸ <https://www.state.gov/reports/2017-report-on-international-religious-freedom/kosovo/>

¹⁹ <https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/20180417-kosovo-report.pdf>

groeperingen te waarborgen.²⁰

ILGA schrijft in het jaarrapport over Kosovo²¹ dat verschillende publieke figuren zich haatdragend hebben uitgelaten over LHBTI's gedurende de *Pride Week* in oktober 2018, ook leden van verschillende politieke partijen. De mars zelf verliep zonder incidenten. Een aantal vertegenwoordigers van regeringsinstanties liep mee.

Met betrekking tot *toegang tot onafhankelijk onderzoek* schrijft het US State Department dat de ngo *Kosovo Rehabilitation Center for Torture Victims* meldt dat er nog steeds klachten binnen komen betreffende fysiek en verbaal geweld door gevangenispersoneel.

Het US State Department beschrijft op het gebied van *toegang tot een onafhankelijke rechterlijke macht* en *toegang tot rechtsmiddelen* geen aanmerkelijke wijziging.

Conclusie

De situatie in Kosovo is sinds de vorige beoordeling niet in aanmerkelijke zin gewijzigd. Enkele punten vragen aandacht, maar er zijn geen aanwijzingen dat er sprake is van een aanmerkelijke achteruitgang op één van de criteria *democratisch bestuur*, *bescherming van het recht op vrijheid en veiligheid van de persoon* en *vrijheid van meningsuiting*. Evenmin is sprake van achteruitgang op de meerderheid van de criteria. Een uitgebreidere beoordeling is derhalve niet aangewezen. De aanwijzing van Kosovo als veilig land van herkomst wordt voortgezet.

Montenegro

Voor wat betreft *democratisch bestuur* is de rating van Freedom House²²²³ op de dimensie 'political rights' in 'Freedom in the world 2019' een punt achteruit gegaan (van 3 naar 4 op 7, waarbij 7 de slechtste score is). Freedom House noemt als belangrijke ontwikkelingen dat Milo Đukanović in april tot president werd gekozen, waardoor zijn controle over de regering werd verstevigd, terwijl hij al twee decennia in functie is als premier. In juni werd de directeur van de omroeporganisatie RTCG ontslagen. Dit ontslag werd door rechtenorganisaties gezien als een poging van regeringspartij DPS om meer controle te krijgen, nadat de organisatie objectiever en onafhankelijker werd.

Het US State Department²⁴ beschrijft dat de verkiezingen in oktober 2016 kalm en ordelijk verliepen, waarbij de fundamentele vrijheden in het algemeen werden gerespecteerd. Er was sprake van enkele onregelmatigheden.

Wat betreft de *bescherming van het recht op vrijheid en veiligheid van de persoon* is de rating van Freedom House een 3,5 uit 7. In de twee voorafgaande jaren gaf Freedom House Montenegro 3 uit 7 op deze dimensie.

Het US State Department schrijft dat de vervolging van georganiseerde misdaad is toegenomen. Het Constitutionele Hof oordeelde dat het verbod op een *pride parade* in Niksic, vanwege veiligheidsrisico's, een inbreuk vormde op het recht van vreedzame vereniging.

Op het gebied van *vrijheid van meningsuiting* meldt het US State Department dat de Europese Commissie in haar rapport van 2018 heeft geoordeeld dat er op dit gebied geen vooruitgang is geboekt en dat er sprake is van overheidsdruk op de media. Deze situatie is sinds voorgaande jaren niet wezenlijk gewijzigd.

Met betrekking tot de *vrijheid van godsdienst en vereniging* merk ik op dat het *Annual report of the U.S. commission on international religious freedom* van 2017²⁵ Montenegro niet noemt als land waar op dit gebied redenen zijn tot zorg.

²⁰ <https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/20190529-kosovo-report.pdf>

²¹ <https://www.ilga-europe.org/sites/default/files/kosovo.pdf>

²² <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2018/montenegro>

²³ <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2019/montenegro>

²⁴ <https://www.state.gov/reports/2018-country-reports-on-human-rights-practices/montenegro/>

²⁵ <https://www.state.gov/reports/2017-report-on-international-religious-freedom/montenegro/>

Het US State Department beschrijft geen aanmerkelijke wijzigingen op het gebied van *vrijheid van vereniging* en *toegang tot rechtsmiddelen*.

Over *bescherming tegen discriminatie en vervolging door derden* schrijft de Europese Commissie in het *Commission working staff document on Montenegro*²⁶ van 17 april 2018 dat in maart 2017 een actieplan is aangenomen voor de sociale participatie van Roma en Balkan-Egyptenaren, onder andere op het gebied van wettelijke status, onderwijs, werk, huisvesting en gezondheid. Ondanks enige vooruitgang blijven Roma de meest kwetsbare en gediscrimineerde groep in het land.²⁷ ILGA schrijft dat de nationale LHBT-strategie 2013-2018 in december afliep, maar dat veel geplande activiteiten niet waren voltooid. De zesde *Pride March*, die op 27 november 2018 plaats had in Podgorica, verliep zonder incidenten. De samenwerking met de politie was "zeer succesvol".²⁸

Wat betreft toegang tot onafhankelijk onderzoek en toegang tot een *onafhankelijke rechterlijke macht* beschrijft het US State Department geen aanmerkelijke wijziging.

Conclusie

De situatie in Montenegro is sinds de vorige beoordeling niet in aanmerkelijke zin gewijzigd.

De meldingen op het gebied van *vrijheid van meningsuiting* laten zien dat op dit gebied geen vooruitgang is geboekt, maar zijn beperkt van aard en geven daardoor geen aanleiding voor de veronderstelling dat sprake is van een aanmerkelijke achteruitgang.

Er is geen sprake van achteruitgang op de meerderheid van de criteria.

Een uitgebreidere beoordeling is derhalve niet aangewezen. De aanwijzing van Montenegro als veilig land van herkomst wordt voortgezet.

Noord-Macedonië

Op 12 februari 2019 is de naamswijziging van voorheen Macedonië van kracht geworden, waarmee de naam van het land is veranderd in Noord-Macedonië. De naamswijziging vloeit voort uit het zogenaamde Prespa-akkoord dat het land met buurland Griekenland heeft gesloten, en dat door beide parlementen is geratificeerd.

Met betrekking tot *democratisch bestuur* geeft Freedom House^{29,30} Noord-Macedonië in 'Freedom in the world 2019' op de dimensie 'political rights' dezelfde rating als in de twee voorgaande jaren. De totaalscore van Noord-Macedonië is in 2019 een punt gestegen, van 58 naar 59 op 100. Het US State Department³¹ schrijft dat de Europese Commissie in haar rapport van 17 april 2018 heeft gemeld dat er een wettelijk en institutioneel raamwerk aanwezig is om corruptie te bestrijden en dat er sprake is van voorkomen en vervolging van corruptie, al zijn er nog steeds tekortkomingen. Op 23 mei 2018 is voormalig premier Nikola Gruevski veroordeeld tot een gevangenisstraf van twee jaar wegens frauduleus handelen. Hij is echter gevlucht naar Hongarije, waar hij asiel kreeg.

Wat betreft *de bescherming van het recht op vrijheid en veiligheid* geeft Freedom House Noord-Macedonië in zijn rapportage 'Freedom in the world 2019' dezelfde score op deze dimensie als in de twee voorafgaande jaren. Het US State Department verwijst naar rapporten van het *Committee for*

²⁶ <https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/20180417-montenegro-report.pdf>

²⁷ Ook volgens het rapport van 29 mei 2019, <https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/20190529-montenegro-report.pdf>

²⁸ https://www.ilga-europe.org/sites/default/files/montenegro_.pdf

²⁹ <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2018/macedonia>

³⁰ <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2019/macedonia>

³¹ <https://www.state.gov/reports/2018-country-reports-on-human-rights-practices/north-macedonia/>

the Prevention of Torture en van het *European Roma Rights Center*, waarin wordt gesproken over erg slechte voorzieningen in de gevangenissen en over 'geïnstitutioniseerd geweld' tegen Roma.

Wat betreft *vrijheid van meningsuiting* beschrijven het US State Department en Freedom House een verbetering van het klimaat van persvrijheid en vrijheid van meningsuiting.

Met betrekking tot de *vrijheid van godsdienst en vereniging* merk ik op dat het *Annual report of the U.S. commission on international religious freedom* van 2016³² en 2017³³ Noord-Macedonië niet noemt als land waar op dit gebied redenen zijn tot zorg.

Wat betreft *vrijheid van vereniging* schrijft het US State Department enkele incidenten, die niet kunnen worden aangemerkt als een aanmerkelijke wijziging.

Het US State Department beschrijft geen aanmerkelijke wijzigingen op het gebied van *bescherming tegen discriminatie en vervolging door derden*. De Europese Commissie schrijft in het *Commission working staff document on the former Yugoslav Republic of Macedonia* van 17 april 2018³⁴ dat er nog steeds veel te doen is op het gebied van integratie van Roma.³⁵ De uitvoering van het actieplan voor Roma-integratie 2014-2020 is mager. Het ILGA-jaarverslag over Noord-Macedonië in 2018³⁶ vermeldt dat het *Pride Weekend Skopje* in juni 2018 en de ERA-conferentie in oktober 2018 plaats vonden zonder incidenten. Een homofobe aanval vond plaats op *Pich Preach*, een feministisch evenement. De organisatie *LGBT United Tetovo* wilde een "Queer Iftar" organiseren, maar moest die annuleren vanwege bedreigingen.

Het US State Department beschrijft geen aanmerkelijke wijzigingen op het gebied van *toegang tot onafhankelijk onderzoek*.

Wat betreft *toegang tot een onafhankelijke rechterlijke macht* en *toegang tot rechtsmiddelen* schrijft het US State Department dat het rapport van de Europese Commissie van 17 april 2018 meldt dat het rechtssysteem in het land enige vooruitgang heeft geboekt waardoor de rechterlijke onafhankelijkheid is verbeterd, door het aannemen van een hervormingsstrategie.

Conclusie

De situatie in Noord-Macedonië is sinds de vorige beoordeling niet in aanmerkelijke zin gewijzigd. Op de gebieden *democratisch bestuur* en *bescherming van het recht op vrijheid en veiligheid van de persoon* zijn er meldingen, die echter niet in de richting van een aanmerkelijke achteruitgang wijzen. Over de omstandigheden in de gevangenissen zijn ook in eerdere rapporten van US State Department meldingen te vinden. De ratings van Freedom House zijn op dit onderdeel ook dit jaar ongewijzigd gebleven. Dit aspect blijft bij toekomstige beoordelingen wel bijzondere aandacht eisen.

Wat betreft de *vrijheid van meningsuiting*, *toegang tot een onafhankelijke rechterlijke macht* en *toegang tot rechtsmiddelen* is er sprake van enige verbetering.

Er is geen sprake van achteruitgang op de meerderheid van de criteria.

Een uitgebreidere beoordeling is derhalve niet aangewezen. De aanwijzing van Noord-Macedonië als veilig land van herkomst wordt voortgezet.

³² <https://www.state.gov/reports/2016-report-on-international-religious-freedom/macedonia/>

³³ <https://www.state.gov/reports/2017-report-on-international-religious-freedom/macedonia/>

³⁴ <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=SWD:2018:0154:FIN:EN:PDF>

³⁵ Zo ook het rapport van 29 mei 2019, <https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/20190529-north-macedonia-report.pdf>

³⁶ https://www.ilga-europe.org/sites/default/files/north_macedonia.pdf

Lidstaten van de EER

Liechtenstein

Met betrekking tot *democratisch bestuur* geeft Freedom House³⁷³⁸ Liechtenstein in 'Freedom in the world 2019' een rating van 2 uit 7 op de dimensie 'political rights'. Over 2017 en 2018 gaf Freedom House Liechtenstein op deze dimensie dezelfde score. Het US State Department³⁹ beschrijft geen aanmerkelijke wijzigingen.

Wat betreft de *bescherming van het recht op vrijheid en veiligheid van de persoon* is de rating van Freedom House in 'Freedom in the world 2018' dezelfde als in de twee voorgaande jaren. Het US State Department beschrijft geen aanmerkelijke wijzigingen op dit gebied.

Het US State Department beschrijft geen aanmerkelijke wijzigingen op het gebied van *vrijheid van meningsuiting*.

Met betrekking tot de *vrijheid van godsdienst en vereniging* merk ik op dat het *Annual report of the U.S. commission on international religious freedom* van 2017⁴⁰ Liechtenstein niet noemt als land waar op dit gebied redenen zijn tot zorg.

Het US State Department beschrijft geen aanmerkelijke wijzigingen op het gebied van *vrijheid van vereniging, bescherming tegen discriminatie en vervolging door derden, toegang tot onafhankelijk onderzoek, toegang tot een onafhankelijke rechterlijke macht en toegang tot rechtsmiddelen*.

Conclusie

De situatie in Liechtenstein is sinds de vorige beoordeling niet in aanmerkelijke zin gewijzigd.

Er is geen sprake van een aanmerkelijke achteruitgang op één van de criteria democratisch bestuur, *bescherming van het recht op vrijheid en veiligheid van de persoon* en *vrijheid van meningsuiting*. Evenmin is sprake van achteruitgang op de meerderheid van de criteria.

Een uitgebreidere beoordeling is derhalve niet aangewezen. De aanwijzing van Liechtenstein als veilig land van herkomst wordt voortgezet.

Noorwegen

De score van Noorwegen van Freedom House is uitstekend: 100/100, 2e achter Finland.

Freedom House⁴¹⁴² en het US State Departement⁴³ beschrijven geen aanmerkelijke wijzigingen op het gebied van *democratisch bestuur*. De ratings van Freedom House zijn in 'Freedom in the world 2019' dezelfde als in de twee voorgaande jaren.

Voor wat betreft de *bescherming van het recht op vrijheid en veiligheid van de persoon* is de rating van Freedom House in 'Freedom in the world 2019' dezelfde als in de twee voorgaande jaren.

Het US State Department beschrijft geen aanmerkelijke wijzigingen op het gebied van *vrijheid van meningsuiting*.

³⁷ <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2018/liechtenstein>

³⁸ <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2019/liechtenstein>

³⁹ <https://www.state.gov/reports/2018-country-reports-on-human-rights-practices/liechtenstein/>

⁴⁰ <https://www.state.gov/reports/2017-report-on-international-religious-freedom/liechtenstein/>

⁴¹ <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2018/norway>

⁴² <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2019/norway>

⁴³ <https://www.state.gov/reports/2018-country-reports-on-human-rights-practices/norway/>

Met betrekking tot de *vrijheid van godsdienst* merk ik op dat het Annual report of the U.S. commission on international religious freedom over 2017⁴⁴ net als in het voorafgaande rapport over 2016⁴⁵ vermeld dat in Noorwegen alle slacht zonder verdoving, inclusief koosjer en halal slacht, verboden is.

Het US State Department beschrijft geen aanmerkelijke wijzigingen op het gebied van *vrijheid van vereniging, bescherming tegen discriminatie en vervolging door derden, toegang tot onafhankelijk onderzoek, toegang tot een onafhankelijke rechterlijke macht en toegang tot rechtsmiddelen*.

Conclusie

De situatie in Noorwegen is sinds de eerste beoordeling niet in aanmerkelijke zin gewijzigd. Er is geen sprake van een aanmerkelijke achteruitgang op één van de criteria *democratisch bestuur, bescherming van het recht op vrijheid en veiligheid van de persoon en vrijheid van meningsuiting*. Evenmin is sprake van achteruitgang op de meerderheid van de criteria. Een uitgebreidere beoordeling is derhalve niet aangewezen. De aanwijzing van Noorwegen als veilig land van herkomst wordt voortgezet.

IJsland

Freedom House⁴⁶ en het US State Departement⁴⁸ beschrijven geen aanmerkelijke wijzigingen op het gebied van *democratisch bestuur en de bescherming van het recht op vrijheid en veiligheid van de persoon*. De ratings van Freedom House zijn in 'Freedom in the world 2019' vrijwel dezelfde als in de twee voorgaande jaren. Wel is de totaalscore is een punt achteruitgegaan, van 95 naar 94 op een schaal van 100.

Het US State Department beschrijft geen aanmerkelijke wijzigingen op het gebied van *vrijheid van meningsuiting*. Freedom House 2018 geeft IJsland 4 uit 4 punten voor persoonlijke en academische vrijheid van meningsuiting. Op het gebied van persvrijheid scoort IJsland 3 uit 4 punten. In dit opzicht is het land sinds 2016 een punt gezakt. Freedom House geeft aan dat dit te maken heeft met beperkingen die aan de media werden opgelegd om te berichten over verdachte financiële transacties door de eerste minister.

Met betrekking tot de *vrijheid van godsdienst* merk ik op dat in het *Annual Report of the U.S. Commission on international religious freedom* van 2016⁴⁹ en 2017⁵⁰ schrijft dat alle slacht zonder verdoving verboden is, inclusief koosjer of halal slacht. In het *Annual report of the U.S. commission on international religious freedom* over 2018 wordt IJsland niet genoemd.

Het US State Department beschrijft geen aanmerkelijke wijzigingen op het gebied van *vrijheid van vereniging bescherming tegen discriminatie en vervolging door derden en toegang tot onafhankelijk onderzoek*.

Op het gebied van *toegang tot een onafhankelijke rechterlijke macht en toegang tot rechtsmiddelen* is van belang dat de score van Freedom House op de dimensie 'rule of law' in 2018 een punt naar beneden gegaan, van 16 uit 16 naar 15 uit 16. Uit de toelichting van Freedom House blijkt niet goed waarop dit is gebaseerd. Opgemerkt wordt dat het hier nog steeds gaat om een zeer hoge score. Er is geen sprake van een aanmerkelijke achteruitgang.

⁴⁴ <https://www.state.gov/reports/2016-report-on-international-religious-freedom/norway/>

⁴⁵ <https://www.uscirf.gov/sites/default/files/USCIRF%202016%20Annual%20Report.pdf>

⁴⁶ <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2018/iceland>

⁴⁷ <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2019/iceland>

⁴⁸ <https://www.state.gov/reports/2018-country-reports-on-human-rights-practices/iceland/>

⁴⁹ <https://www.state.gov/reports/2016-report-on-international-religious-freedom/iceland/>

⁵⁰ <https://www.state.gov/reports/2017-report-on-international-religious-freedom/iceland/>

Conclusie

De situatie in IJsland is sinds de eerste beoordeling niet in aanmerkelijke zin gewijzigd. Er is geen sprake van een aanmerkelijke achteruitgang op één van de criteria *democratisch bestuur, bescherming van het recht op vrijheid en veiligheid van de persoon en vrijheid van meningsuiting*. Evenmin is sprake van achteruitgang op de meerderheid van de criteria. Een uitgebreidere beoordeling is derhalve niet aangewezen. De aanwijzing van IJsland als veilig land van herkomst wordt voortgezet.

Overige landen

Binnen Europa:

Andorra

Freedom House⁵¹⁵² en het US State Departement⁵³ beschrijven geen aanmerkelijke wijzigingen op het gebied van *democratisch bestuur* en de *bescherming van het recht op vrijheid en veiligheid van de persoon*. De ratings van Freedom House zijn in 'Freedom in the world 2019' dezelfde als in de twee voorgaande jaren. De algemene score op het onderwerp vrijheid is twee punten achteruit gegaan, van 96 naar 94 op 100. Vorig jaar was deze score juist een punt verbeterd (van 95 naar 96 op 100).

Het US State Department beschrijft geen aanmerkelijke wijzigingen op de gebieden van *vrijheid van meningsuiting, toegang tot onafhankelijk onderzoek, toegang tot een onafhankelijke rechterlijke macht en toegang tot rechtsmiddelen*.

Met betrekking tot de *vrijheid van godsdienst en vereniging* merk ik op dat het Annual report of the U.S. commission on international religious freedom van 2017⁵⁴ Andorra niet noemt als land waar op dit gebied redenen zijn tot zorg.

Op het gebied van *bescherming tegen discriminatie en vervolging door derden* is geen aanmerkelijke wijziging.

Conclusie

De situatie in Andorra is sinds de vorige beoordeling niet in aanmerkelijke zin gewijzigd. Er is geen sprake van een aanmerkelijke achteruitgang op één van de criteria *democratisch bestuur, bescherming van het recht op vrijheid en veiligheid van de persoon* en *vrijheid van meningsuiting*. Evenmin is sprake van achteruitgang op de meerderheid van de criteria. Een uitgebreidere beoordeling is derhalve niet aangewezen. De aanwijzing van Andorra als veilig land van herkomst wordt voortgezet.

Monaco

Wat betreft *democratisch bestuur* geeft Freedom House⁵⁵⁵⁶ Monaco in 'Freedom in the world 2019' een rating van 3 uit 7 op de dimensie 'political rights'. Deze score is dezelfde als die van de vorige twee jaren. In 2015 en 2016 gaf Freedom House Monaco nog een score van 2 op 7 op deze dimensie. De algemene score die Freedom House geeft aan Monaco op het onderwerp 'vrijheid' is 82 van 100 punten (oftewel 2 uit 7, waarbij 7 de slechtste score is).

Wat betreft de *bescherming van het recht op vrijheid en veiligheid van de persoon* geeft Freedom House Monaco in 'Freedom in the world 2019' een rating van 1 uit 7 op de dimensie 'civil liberties'. Dit is dezelfde score als in de vorige twee jaren. Het US State Department beschrijft geen aanmerkelijk wijzigingen op dit gebied.

Het US State Department beschrijft geen aanmerkelijke wijzigingen op het gebied van *vrijheid van meningsuiting*.

⁵¹ <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2019/andorra>

⁵² <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2017/andorra>

⁵³ <https://www.state.gov/reports/2018-country-reports-on-human-rights-practices/andorra/>

⁵⁴ <https://www.state.gov/reports/2017-report-on-international-religious-freedom/andorra/>

⁵⁵ <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2018/monaco>

⁵⁶ <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2019/monaco>

Met betrekking tot de *vrijheid van godsdienst en vereniging* merk ik op dat het Annual report of the U.S. commission on international religious freedom van 2016⁵⁷ en 2017⁵⁸ Monaco niet noemt als land waar op dit gebied redenen zijn tot zorg.

Het US State Department beschrijft geen aanmerkelijke wijzigingen op het gebied van *vrijheid van vereniging, bescherming tegen discriminatie en vervolging door derden, toegang tot onafhankelijk onderzoek, toegang tot een onafhankelijke rechterlijke macht en toegang tot rechtsmiddelen*.

Conclusie

De situatie in Monaco is sinds de vorige beoordeling niet in aanmerkelijke zin gewijzigd.

Er is geen sprake van een aanmerkelijke achteruitgang op één van de criteria *bescherming van het recht op vrijheid en veiligheid van de persoon en vrijheid van meningsuiting*. Evenmin is sprake van achteruitgang op de meerderheid van de criteria.

Een uitgebreidere beoordeling is derhalve niet aangewezen. De aanwijzing van Monaco als veilig land van herkomst wordt voortgezet.

San Marino

Freedom House⁵⁹ en het US State Departement⁶¹ beschrijven geen aanmerkelijke wijzigingen op het gebied van *democratisch bestuur* en de *bescherming van het recht op vrijheid en veiligheid van de persoon*. De ratings van Freedom House zijn in 'Freedom in the world 2018' dezelfde als in de twee voorgaande jaren. De totaalscore is twee punten achteruit gegaan, van 97 naar 95 op 100. De reden hiervoor is nog niet gepubliceerd.

Het US State Department beschrijft geen aanmerkelijke wijzigingen op het gebied van *vrijheid van meningsuiting*.

Met betrekking tot de *vrijheid van godsdienst en vereniging* merk ik op dat het Annual report of the U.S. commission on international religious freedom van 2016⁶² en 2017⁶³ San Marino niet noemt als land waar op dit gebied redenen zijn tot zorg.

Het US State Department beschrijft geen aanmerkelijke wijzigingen op het gebied van *vrijheid van vereniging, bescherming tegen discriminatie en vervolging door derden, toegang tot onafhankelijk onderzoek, toegang tot een onafhankelijke rechterlijke macht en toegang tot rechtsmiddelen*.

Conclusie

De situatie in San Marino is sinds de eerste beoordeling niet in aanmerkelijke zin gewijzigd. Er is geen sprake van een aanmerkelijke achteruitgang op één van de criteria *democratisch bestuur, bescherming van het recht op vrijheid en veiligheid van de persoon en vrijheid van meningsuiting*. Evenmin is sprake van achteruitgang op de meerderheid van de criteria. Een uitgebreidere beoordeling is derhalve niet aangewezen. De aanwijzing van San Marino als veilig land van herkomst wordt voortgezet.

Vaticaanstad

Het US State Department en Freedom House hebben geen rapporten uitgebracht over Vaticaanstad. Uit overige bronnen zijn geen aanmerkelijke wijzigingen bekend op het gebied van

⁵⁷ <https://www.state.gov/reports/2016-report-on-international-religious-freedom/monaco/>

⁵⁸ <https://www.state.gov/reports/2017-report-on-international-religious-freedom/monaco/>

⁵⁹ <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2018/san-marino>

⁶⁰ <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2019/san-marino>

⁶¹ <https://www.state.gov/j/drl/rls/hrrpt/humanrightsreport/index.htm?year=2016&dlid=265468#wrapper>

⁶² <https://www.state.gov/reports/2016-report-on-international-religious-freedom/san-marino/>

⁶³ <https://www.state.gov/reports/2017-report-on-international-religious-freedom/san-marino/>

democratisch bestuur, de bescherming van het recht op vrijheid en veiligheid van de persoon en vrijheid van meningsuiting.

Met betrekking tot de *vrijheid van godsdienst en vereniging* merk ik op dat het Annual report of the U.S. commission on international religious freedom van 2016⁶⁴ en 2017⁶⁵ Vaticaanstad niet noemt als land waar op dit gebied redenen zijn tot zorg.

Er zijn geen aanmerkelijke wijzigingen bekend op het gebied van *bescherming tegen discriminatie en vervolging door derden, toegang tot onafhankelijk onderzoek, toegang tot een onafhankelijke rechterlijke macht en toegang tot rechtsmiddelen.*

Conclusie

De situatie in Vaticaanstad is sinds de vorige beoordeling niet in aanmerkelijke zin gewijzigd. Een uitgebreidere beoordeling is niet aangewezen. De aanwijzing van Vaticaanstad als veilig land van herkomst wordt voortgezet.

Zwitserland

Freedom House⁶⁶ en het US State Departement⁶⁸ beschrijven geen aanmerkelijke wijzigingen op het gebied van *democratisch bestuur*. De rating van Freedom House is in 'Freedom in the world 2019' dezelfde als in de twee voorgaande jaren.

Voor wat betreft de *bescherming van het recht op vrijheid en veiligheid van de persoon* is de rating van Freedom House in 'Freedom in the world 2019' dezelfde als in de twee voorgaande jaren. Het US State Department beschrijft net als vorig jaar situaties waarin de politie (buitensporig) geweld hanteerde tijdens aanhoudingen en uitzettingen.

Het US State Department beschrijft geen aanmerkelijke wijzigingen op het gebied van *vrijheid van meningsuiting*.

Met betrekking tot de *vrijheid van godsdienst* merk ik op dat de *U.S. commission on international religious freedom 2018* geen informatie geeft over Zwitserland. Het Annual report van 2017 doet dat wel. Hierin wordt, net als in het voorafgaande rapport over 2016, vermeld dat in Zwitserland sinds 2009 een verbod geldt op het bouwen van een minaret en dat iedere slacht zonder verdooving, inclusief kosher en halal slacht, verboden is. Het zichtbaar dragen van religieuze symbolen op school is verboden.

Freedom House 2018 geeft Zwitserland 3 uit 4 punten op het gebied van vrijheid van religie. Op het gebied van vrijheid van meningsuiting en religie is dat 15 uit 16 punten. Dat is dezelfde score als in de twee voorgaande jaren.

Het US State Department beschrijft geen aanmerkelijke wijzigingen op het gebied van *vrijheid van vereniging, bescherming tegen discriminatie en vervolging door derden*. Er is wel sprake van een toename van rechts-extremistische activiteiten en antisemitische incidenten.

Het US State Department beschrijft geen aanmerkelijke wijzigingen op het gebied van *toegang tot onafhankelijk onderzoek, toegang tot een onafhankelijke rechterlijke macht en toegang tot rechtsmiddelen*.

Conclusie

De situatie in Zwitserland is sinds de eerste beoordeling niet in aanmerkelijke zin gewijzigd. Er is geen sprake van een aanmerkelijke achteruitgang op één van de criteria *democratisch bestuur*,

⁶⁴ <http://www.uscirf.gov/sites/default/files/USCIRF%202016%20Annual%20Report.pdf>

⁶⁵ <http://www.uscirf.gov/sites/default/files/2017.USCIRFAnnualReport.pdf>

⁶⁶ <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2018/switzerland>

⁶⁷ <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2019/switzerland>

⁶⁸ <https://www.state.gov/reports/2018-country-reports-on-human-rights-practices/switzerland/>

bescherming van het recht op vrijheid en veiligheid van de persoon en vrijheid van meningsuiting. Evenmin is sprake van achteruitgang op de meerderheid van de criteria. Een uitgebreidere beoordeling is derhalve niet aangewezen. De aanwijzing van Zwitserland als veilig land van herkomst wordt voortgezet.

Buiten Europa:

Australië

Freedom House⁶⁹⁷⁰ en het US State Departement⁷¹ beschrijven geen aanmerkelijke wijzigingen op het gebied van *democratisch bestuur*. De rating van Freedom House is in 'Freedom in the world 2019' dezelfde als in de twee voorgaande jaren.

Voor wat betreft de *bescherming van het recht op vrijheid en veiligheid van de persoon is de rating van Freedom House in 'Freedom in the world 2019' dezelfde als in de twee voorgaande jaren.* Het US State Departement meldt verder overbezetting van detentiefaciliteiten in enkele deelstaten.

Het US State Department beschrijft geen aanmerkelijke wijzigingen op het gebied van *vrijheid van meningsuiting*.

Met betrekking tot de *vrijheid van godsdienst en vereniging* merk ik op dat het Annual report of the U.S. commission on international religious freedom van 2017⁷² Australië niet noemt als land waar op dit gebied redenen zijn tot zorg.

Voor wat betreft de *bescherming tegen discriminatie en vervolging door derden* schrijft het US State Department dat de ngo *Executive Council of Australian Jewry* in de periode oktober 2014 – september 2015 190 meldingen van antisemitische incidenten heeft ontvangen. Het ging om vandalisme, intimidatie en fysieke en verbale aanvallen. De *Human Rights Commission* ontving enkele honderden klachten met betrekking tot seksuele intimidatie en discriminatie, waarvan de meeste konden worden opgelost.

Het US State Department beschrijft geen aanmerkelijke wijzigingen op het gebied van *toegang tot onafhankelijk onderzoek, toegang tot een onafhankelijke rechterlijke macht en toegang tot rechtsmiddelen*.

Conclusie

De situatie in Australië is sinds de vorige beoordeling niet in aanmerkelijke zin gewijzigd. Er is geen sprake van een aanmerkelijke achteruitgang op één van de criteria *democratisch bestuur, bescherming van het recht op vrijheid en veiligheid van de persoon en vrijheid van meningsuiting*. Er is geen sprake van achteruitgang op de meerderheid van de criteria. Een uitgebreidere beoordeling is derhalve niet aangewezen. De aanwijzing van Australië als veilig land van herkomst wordt voortgezet.

Canada

Freedom House⁷³⁷⁴ en het US State Departement⁷⁵ beschrijven geen aanmerkelijke wijzigingen op het gebied van *democratisch bestuur en de bescherming van het recht op vrijheid en veiligheid van de persoon*. De ratings van Freedom House zijn in 'Freedom in the world 2019' dezelfde als in de drie voorgaande jaren. Het US State Department meldt dat oorspronkelijke bewoners vaker

⁶⁹ <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2018/australia>

⁷⁰ <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2019/australia>

⁷¹ <https://www.state.gov/reports/2018-country-reports-on-human-rights-practices/australia/>

⁷² <https://www.state.gov/reports/2017-report-on-international-religious-freedom/australia/>

⁷³ <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2018/canada>

⁷⁴ <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2019/canada>

⁷⁵ <https://www.state.gov/reports/2018-country-reports-on-human-rights-practices/canada/>

slachtoffer zijn van misdrijven dan niet-oorspronkelijke bewoners. Freedom House onderkent wel dat de federale overheid stappen onderneemt om maatregelen te nemen.

Het US State Department beschrijft geen aanmerkelijke wijzigingen op het gebied van *vrijheid van meningsuiting*.

Met betrekking tot de *vrijheid van godsdienst en vereniging* merk ik op dat het Annual report of the U.S. commission on international religious freedom van 2016⁷⁶ en 2017⁷⁷ Canada niet noemt als land waar op dit gebied redenen zijn tot zorg.

Het US State Department beschrijft geen aanmerkelijke wijzigingen op het gebied van *bescherming tegen discriminatie en vervolging door derden*.

Over de *toegang tot onafhankelijk onderzoek*, beschrijft het US State Department geen aanmerkelijke wijziging.

Het US State Department beschrijft geen aanmerkelijke wijzigingen op het gebied van *toegang tot een onafhankelijke rechterlijke macht en toegang tot rechtsmiddelen*.

Conclusie

De situatie in Canada is sinds de vorige beoordeling niet in aanmerkelijke zin gewijzigd. Er is geen sprake van een aanmerkelijke achteruitgang op één van de criteria *democratisch bestuur, bescherming van het recht op vrijheid en veiligheid van de persoon en vrijheid van meningsuiting*. Evenmin is sprake van achteruitgang op de meerderheid van de criteria. Een uitgebreidere beoordeling is derhalve niet aangewezen. De aanwijzing van Canada als veilig land van herkomst wordt voortgezet.

Japan

Freedom House^{78,79} en het US State Department⁸⁰ beschrijven geen aanmerkelijke wijzigingen op het gebied van *democratisch bestuur*. De rating van Freedom House op de dimensie 'political rights' is in 'Freedom in the world 2019' dezelfde als in de twee voorgaande jaren.

Wat betreft de *bescherming van het recht op vrijheid en veiligheid van de persoon* is de rating van Freedom House in 'Freedom in the world 2018' dezelfde als in de twee voorgaande jaren.

Het US State Department schrijft wat betreft *vrijheid van meningsuiting* dat in 2016 meerdere incidenten aanleiding gaven om bezorgd te zijn over de toegenomen druk van de regering op kritische en onafhankelijke media. In 2017 meldde de Speciale VN-rapporteur voor de vrijheid van meningsuiting belangrijke verontrustende signalen dat druk van de autoriteiten leidde tot zelfcensuur van journalisten. *Reporters without Borders* meldde in 2018 dat het systeem van 'kisha' kan leiden tot zelfcensuur. Tegelijkertijd meldt US State Department dat de media zonder duidelijke belemmeringen veel verschillende meningen hebben gepubliceerd, waaronder enkele sterk kritische stukken over leden van de regering.

Met betrekking tot de *vrijheid van godsdienst en vereniging* merk ik op dat het Annual report of the U.S. commission on international religious freedom van 2016⁸¹ en 2017⁸² Japan niet noemen als land waar op dit gebied redenen zijn tot zorg.

⁷⁶ <https://www.state.gov/reports/2016-report-on-international-religious-freedom/>

⁷⁷ <https://www.state.gov/reports/2017-report-on-international-religious-freedom/canada/>

⁷⁸ <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2018/japan>

⁷⁹ <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2019/japan>

⁸⁰ <https://www.state.gov/reports/2018-country-reports-on-human-rights-practices/japan/>

⁸¹ <https://www.state.gov/reports/2016-report-on-international-religious-freedom/japan/>

⁸² <https://www.state.gov/reports/2017-report-on-international-religious-freedom/japan/>

Het US State Department beschrijft geen aanmerkelijke wijzigingen op het gebied van *vrijheid van vereniging, bescherming tegen discriminatie en vervolging door derden, toegang tot onafhankelijk onderzoek, toegang tot een onafhankelijke rechterlijke macht en toegang tot rechtsmiddelen*.

Conclusie

De situatie in Japan is sinds de vorige beoordeling niet in aanmerkelijke zin gewijzigd. Er is geen sprake van een aanmerkelijke achteruitgang op één van de criteria *democratisch bestuur, bescherming van het recht op vrijheid en veiligheid van de persoon en vrijheid van meningsuiting*. Evenmin is sprake van achteruitgang op de meerderheid van de criteria. Een uitgebreidere beoordeling is derhalve niet aangewezen. De aanwijzing van Japan als veilig land van herkomst wordt voortgezet.

Nieuw-Zeeland

Freedom House⁸³⁸⁴ en het US State Departement⁸⁵ beschrijven geen aanmerkelijke wijzigingen op het gebied van *democratisch bestuur*. De ratings van Freedom House op de dimensie 'political rights' zijn in 'Freedom in the world 2019' dezelfde als in de twee voorgaande jaren.

Voor wat betreft de *bescherming van het recht op vrijheid en veiligheid van de persoon* is de rating van Freedom House in 'Freedom in the world 2018' dezelfde als in de twee voorgaande jaren. Het US State Department schrijft dat de regering wetgeving heeft vastgesteld waarin zeven aanspraken van inheemse groepen zijn afgehandeld. Voorts heeft de regering actief de onderhandelingen voortgezet met bijna alle inheemse groepen.

Het US State Department beschrijft geen aanmerkelijke wijzigingen op het gebied van *vrijheid van meningsuiting*.

Met betrekking tot de *vrijheid van godsdienst en vereniging* merk ik op dat het Annual report of the U.S. commission on international religious freedom van 2016⁸⁶ en 2017⁸⁷ Nieuw-Zeeland niet noemt als land waar op dit gebied redenen zijn tot zorg.

Het US State Department beschrijft geen aanmerkelijke wijzigingen op het gebied van *toegang tot onafhankelijk onderzoek, vrijheid van vereniging, bescherming tegen discriminatie en vervolging door derden, toegang tot een onafhankelijke rechterlijke macht en toegang tot rechtsmiddelen*.

Conclusie

De situatie in Nieuw-Zeeland is sinds de vorige beoordeling niet in aanmerkelijke zin gewijzigd. Er is geen sprake van een aanmerkelijke achteruitgang op één van de criteria *democratisch bestuur, bescherming van het recht op vrijheid en veiligheid van de persoon en vrijheid van meningsuiting*. Evenmin is sprake van achteruitgang op de meerderheid van de criteria. Een uitgebreidere beoordeling is derhalve niet aangewezen. De aanwijzing van Nieuw-Zeeland als veilig land van herkomst wordt voortgezet.

Verenigde Staten van Amerika

Het US State Department heeft geen rapporten uitgebracht over de Verenigde Staten van Amerika. Freedom House⁸⁸⁸⁹ en het *Amnesty International Report*⁹⁰ beschrijven geen aanmerkelijke wijzigingen op het gebied van *democratisch bestuur*. De algemene score die Freedom House in

⁸³ <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2018/new-zealand>

⁸⁴ <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2019/new-zealand>

⁸⁵ <https://www.state.gov/reports/2018-country-reports-on-human-rights-practices/new-zealand/>

⁸⁶ <https://www.state.gov/reports/2016-report-on-international-religious-freedom/new-zealand/>

⁸⁷ <https://www.state.gov/reports/2017-report-on-international-religious-freedom/new-zealand/>

⁸⁸ <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2018/united-states>

⁸⁹ <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2019/united-states>

⁹⁰ <https://www.amnesty.org/en/countries/americas/united-states-of-america/report-united-states-of-america/>

2019 geeft aan de VS op het onderwerp 'vrijheid' is 86 van 100 punten. In 2018 was dit ook 86 en in 2017 gaf het Freedom House de Verenigde Staten een score van 89. Freedom House geeft de Verenigde Staten in 'Freedom in the world 2019' een rating van 2 uit 7 op de dimensie 'political rights', waarbij een score van 7 de slechtste score is. In 2018 gaf Freedom House de VS dezelfde score op deze dimensie, in 2017 kreeg het een 1.

De rating van Freedom House wat betreft de *bescherming van het recht op vrijheid en veiligheid van de persoon* is in 'Freedom in the world 2019' dezelfde als in de twee voorgaande jaren.

Voor wat betreft de vrijheid van meningsuiting is van belang dat Freedom House de Verenigde Staten in 2019 op het gebied van persvrijheid een score geeft van 16 uit 16, waarbij 1 de slechtste score is. In 2018 en 2017 gaf Freedom House de Verenigde Staten dezelfde score op deze dimensie. Freedom House noemt wel de ruwe kritiek die president Trump sinds zijn verkiezingscampagne heeft op de media, waarbij gebruik werd gemaakt van opruiende taal om de media te beschuldigen van vooringenomenheid. Eerdere dreigingen om wetgeving tegen smaad te verscherpen of vergunningen te herzien zijn niet ten uitvoer gebracht.

Freedom House kent de Verenigde Staten in 2019 een score van 16 uit 16 toe op het gebied van *Freedom of Expression and Belief*. Dezelfde score als in 2018. Andere rapporten beschrijven geen aanmerkelijke wijzigingen.

Voor wat betreft de vrijheid van vereniging kent Freedom House de Verenigde Staten in 2019 een score van 11 uit 12 toe op het gebied van *Associational and Organizational Rights*. Dit is een punt hoger dan in 2018.

Amnesty International en Human Rights Watch beschrijven geen aanmerkelijke wijzigingen op het gebied van *bescherming tegen discriminatie en vervolging door derden*. Human Rights Watch meldt wel dat van de personen die gedood werden door politiegeweld, en van wie het ras bekend is, 22% zwart was. Van de ongewapende personen die door de politie werden gedood, was 39% zwart. In 2017 kondigde president Trump aan een verbod in te stellen voor transgenders om bij het leger in dienst te treden. Dit verbod was nog niet van kracht doordat het werd aangevochten bij het federale Hof. Inmiddels heeft het Constitutionele Hof in januari 2019 bepaald dat het verbod wel alvast hangende de procedure mag worden toegepast.

Met betrekking tot een onafhankelijke rechterlijke macht en toegang tot rechtsmiddelen geeft Freedom House de Verenigde Staten een score van 11 uit 16 op het gebied van *Rule of Law*. Dit is een punt lager dan in 2018. Freedom House geeft als uitleg voor de lagere score het overheidsbeleid ten aanzien van asielzoekers.

Conclusie

De situatie in de Verenigde Staten van Amerika is sinds de eerste beoordeling niet in aanmerkelijke zin gewijzigd. Er is geen sprake van een aanmerkelijke achteruitgang op één van de criteria *democratisch bestuur, bescherming van het recht op vrijheid en veiligheid van de persoon en vrijheid van meningsuiting*. Evenmin is sprake van achteruitgang op de meerderheid van de criteria. Een uitgebreidere beoordeling is derhalve niet aangewezen. De aanwijzing van de Verenigde Staten van Amerika als veilig land van herkomst wordt voortgezet.